Rättsfallssamlingen

TRIBUNALENS DOM (andra avdelningen)

den 26 januari 2017 *

”Skydd för konsumenters och arbetstagares hälsa och säkerhet — Direktiv 2006/42/EG — Skyddsklausul — Nationell åtgärd för tillbakadragande från marknaden och förbud mot utsläppande på marknaden av en gräsklippare — Krav som avser skyddsanordningarna — På varandra följande versioner av en harmoniserad standard — Rättssäkerhet — Kommissionens beslut att förklara denna åtgärd motiverad — Felaktig rättstillämpning”

I mål T-474/15,

Global Garden Products Italy SpA (GGP Italy), Castelfranco Veneto (Italien), företrätt av advokaterna A. Villani, L. D’Amario och M. Caccialanza,

sökande,

mot

Europeiska kommissionen, inledningsvis företrädd av G. Braga da Cruz och L. Cappelletti, därefter av Braga da Cruz och C. Zadra, samtliga i egenskap av ombud,

svarande,

med stöd av

Republiken Lettland, företrädd av I. Kalniņš och D. Pelše, båda i egenskap av ombud,

intervenient,

angående en talan om ogiltigförklaring enligt artikel 263 FEUF av kommissionens genomförandebeslut (EU) 2015/902 av den 10 juni 2015 om en åtgärd som Lettland vidtagit i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG för att förbjuda utsläppande på marknaden av en gräsklippare som tillverkats av GGP Italy SpA (EUT L 147, 2015, s. 22),

meddelar

TRIBUNALEN (andra avdelningen),

sammansatt av tillförordnade avdelningsordföranden S. Gervasoni samt domarna L. Madise (referent) och Z. Csehi,

justitiesekreterare: förste handläggaren J. Palacio González,

efter den skriftliga delen av förfarandet och förhandlingen den 21 september 2016,

* Rättegångsspråk: italienska.

följande

Dom

Bakgrund till tvisten

1 I artikel 11 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG av den 17 maj 2006 om maskiner och om ändring av direktiv 95/16/EG (omarbetning) (EUT L 157, 2006, s.24) föreskrivs en skyddsklausul. Enligt denna klausul ska en medlemsstat som konstaterar att en maskin i den mening som avses i detta direktiv kan utgöra en risk för människors hälsa och säkerhet, vidta alla lämpliga åtgärder för att avvärja denna risk och underrätta Europeiska kommissionen om dessa åtgärder så att kommissionen kan bedöma huruvida de är befogade. Kommissionen ska underrätta samtliga medlemsstater om sitt beslut härvidlag.

2 Svaranden, Global Garden Products Italy SpA (GGP Italy) (nedan kallat sökandebolaget), tillverkar trädgårdsmaskiner. Bolaget har bland annat tillverkat den elektriska gräsklipparen Stiga Collector 35 EL (C 350, 297352654/S13) (nedan kallad den aktuella gräsklipparen), vilken enligt uppgift från bolaget har exporterats till flera medlemsstater, däribland Lettland.

3 Enligt den EG-försäkran om den aktuella gräsklipparens överensstämmelse med direktiv 2006/42 som sökandebolaget upprättade, och som är daterad den 3 september 2012, hade maskinen godkänts vid den kontroll av överensstämmelse som genomförts av TÜV Rheinland LGA Products GmbH, som var det anmälda organet i den mening som avses i artikel 14 i detta direktiv. Kontrollen hade utförts med utgångspunkt i bland annat den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006, som har antagits av Europeiska standardiseringsorganisationen inom elområdet (Cenelec). Denna standard har titeln ”Elektriska hushållsapparater och liknande bruksföremål – Säkerhet – Del 2–77: Särskilda fordringar på nätanslutna förarledda gräsklippare (IEC 60335–2-77:1996 (Ändrad)).”

4 Syftet med den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006 var att göra det möjligt att visa att det förelåg en presumtion för att en maskin som omfattades av standarden och överensstämde med densamma uppfyllde de grundläggande hälso- och säkerhetskraven som angavs i bilaga I till Europaparlamentets och Rådets direktiv 98/37/EG av den 22 juni 1998 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om maskiner (EGT L 207, 1998, s. 1), vilket har ersatts av direktiv 2006/42. Med hänsyn till omständigheterna i målet ska det noteras att punkt 1.3.8 i denna bilaga avser ”val av skydd mot risker i samband med rörliga delar” och föreskriver olika krav på skydd eller skyddsanordningar beroende på om de rörliga delarna utgör transmissionsdelar eller om de direkt ingår i processen. I punkt 1.4.1 i samma bilaga föreskrivs de allmänna krav som gäller för skydd och skyddsanordningar och det anges bland annat att dessa ska ”placeras på tillräckligt avstånd från riskområdet”. Den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006 föreskrev emellertid inte något exakt minsta avstånd mellan kanten på det rörliga klippaggregatet och gräsklipparens bakre vägg (punkt 20.103.1.1)

5 Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (Centrum för konsumentskydd i Lettland), som utsetts av Republiken Lettland till behörig marknadskontrollmyndighet i den mening som avses i artikel 4 i direktiv 2006/42, beslagtog i april 2013 några exemplar av den aktuella gräsklipparen hos en distributör i Lettland. Denna åtgärd vidtogs inom ramen för en gemensam insats för kontroll av gräsklippare som släppts ut på marknaden, initierad 2011 av Prosafe (Product Safety Forum of Europe, europeiskt forum för produktsäkerhet), som är en organisation som samlar bland andra nationella myndigheter såsom detta konsumentskyddsorgan.

6 Ett beslagtaget exemplar av den aktuella gräsklipparen, som var tillverkad år 2013, kontrollerades av Slovenski institut za kakovost in meroslovje (Slovenska institutet för kvalitet och metrologi) i Ljubljana, som var det anmälda organet i den mening som avses i artikel 14 i direktiv 2006/42. Det framgår av rapporten från kontrollen att denna genomfördes bland annat med hänsyn till kraven i nämnda direktiv och bestämmelserna i den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2010, vilken har samma syfte som den äldre harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006 (se ovan punkterna 3 och 4).

7 Slovenska institutet för kvalitet och metrologi fann att maskinen i fråga inte uppfyllde kraven i den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2010 såvitt avsåg avståndet mellan kanten på det rörliga klippaggregatet och gräsklipparens bakre vägg. Detta avstånd uppmättes till 87 millimeter. I punkt 20.107.1.1 i nämnda standard föreskrivs emellertid ett minsta avstånd på 120 millimeter. Härav drog institutet slutsatsen att bestämmelserna i punkterna 1.3.8 och 1.4.1 i bilaga I till direktiv 2006/42 inte hade iakttagits. Dessa punkter har samma syfte som punkterna med samma numrering i bilaga I till direktiv 98/37 (se punkt 4 ovan) och deras lydelse är identisk såvitt gäller kravet att skydd och skyddsanordningar ska ”placeras på tillräckligt avstånd från riskområdet”. Institutets rapport togs emot av Centrum för konsumentskydd (nedan kallat de lettiska myndigheterna) den 9 oktober 2013.

8 Genom skrivelse av den 3 december 2013 anmodade de lettiska myndigheterna distributören i Lettland av den aktuella gräsklipparen att frivilligt vidta åtgärder för att ”förhindra distributionen i landet av en gräsklippare med dålig säkerhet”.

9 I skrivelse av den 12 december 2013 underrättade de lettiska myndigheterna även sökandebolaget om resultatet av den kontroll som hade genomförts av den aktuella gräsklipparen, och om att det hade upptäckts att kraven inte var uppfyllda såvitt avsåg avståndet mellan kanten på det rörliga klippaggregatet och höljets bakre kant. De lettiska myndigheterna ombad sökandebolaget att inkomma med en förklaring till denna avvikelse, ange vilka åtgärder bolaget avsåg att vidta och klargöra varför EG-försäkran om överensstämmelse refererade till den harmoniserade standaren EN 60335–2-77:2006, trots att denna standard, enligt myndigheterna, var tillämplig till och med år 2011 och maskinen hade tillverkats år 2013. Rapporten från Slovenska institutet för kvalitet och metrologi bifogades skrivelsen.

10 Vid de kontakter som sökandebolaget sedan hade med de lettiska myndigheterna hävdade det att den harmoniserade standarden EN 60335-2–77:2010 slutgiltigt hade ersatt den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006 först den 1 september 2013, att den aktuella gräsklipparen sedan detta datum inte längre tillverkades samt att denna gräsklippare överensstämde med den harmoniserade standarden EN 60335-2–77:2006. Sökandebolaget vidgick att det i *Europeiska unionens officiella tidning* av den 8 april 2011, där den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2010 hade offentliggjorts för första gången (EUT C 110, 2011, s. 52), i tabellen över titlar på och hänvisningar till harmoniserade standarder inte fanns någon hänvisning till den ersatta harmoniserade standarden eller någon uppgift om det datum då denna standard upphörde att medföra en presumtion om överensstämmelse. Sökandebolaget underströk emellertid att tabellens kolumn för detta datum innehöll en anmärkning 1, där det angavs att ”[d]et datum då den ersatta standarden upphör att gälla … i allmänhet [är] det datum då den upphävs av det europeiska standardiseringsorganet” och att ”[a]nvändare av dessa standarder … dock [bör] vara medvetna om att det i vissa undantagsfall kan vara ett annat datum”. Sökandebolaget hänvisade därvid till uppgifter som framgick direkt av den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2010 samt till uppgifter på webbplatsen för Europeiska standardiseringsorganisationen (CEN), enligt vilka datumet för upphävande i det aktuella fallet var den 1 september 2013.

11 De lettiska myndigheterna å sin sida framhöll med hänvisning till direktiv 2006/42, att det i artikel 5 föreskrivs att innan en maskin släpps ut på marknaden ska tillverkaren eller dennes befullmäktigade representant se till att den uppfyller de tillämpliga grundläggande hälso- och säkerhetskraven som anges i samma direktiv. Myndigheterna påpekade att detta enligt artikel 7 i direktivet kunde ske genom en EG-försäkran om överensstämmelse med en på maskinen tillämplig harmoniserad standard som offentliggjorts i EUT, med följd att maskinen kunde presumeras överensstämma med nämnda

krav. Om så inte skett måste vederbörande på något annat sätt ha visat att dessa krav iakttogs i åtminstone samma utsträckning som den harmoniserade standarden krävde. De lettiska myndigheterna angav vidare att eftersom den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2010 offentliggjordes i EUT den 8 april 2011 var den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006 inte längre tillämplig år 2012 – då EG-försäkran om överensstämmelse upprättades för den aktuella gräsklipparen – eller år 2013 – då kontrollexemplaret tillverkades, och att en överensstämmelse med den sistnämnda standarden inte längre medförde att gräsklipparen kunde presumeras överensstämma med de grundläggande hälso- och säkerhetskraven. Den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2010 ställde förvisso högre krav än den föregående standarden, men motsvarade den ”aktuella tekniska utvecklingsnivån” på området. Kontrollrapporten från Slovenska institutet för kvalitet och metrologi visade dessutom att den aktuella gräsklipparen inte höll en säkerhetsnivå som åtminstone motsvarade den säkerhetsnivå som ett iakttagande av den tillämpliga harmoniserade standarden medförde. Den 19 mars 2014 meddelade de lettiska myndigheterna att de ämnade förbjuda försäljningen av denna gräsklippare.

12 I maj 2014 offentliggjordes en underrättelse avseende den aktuella gräsklipparen i RAPEX (gemenskapssystemet för snabbt informationsutbyte om farliga produkter som inte utgör livsmedel). I detta system, som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet (EGT L 11, 2002, s. 4), deltar kommissionen och medlemsstaternas konsumentskyddsmyndigheter samt konsumentskyddsmyndigheterna i de andra stater som är parter i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Systemet gör det möjligt för kommissionen att veckovis, efter underrättelse från medlemsstaterna, upprätta och offentliggöra en förteckning över produkter som medför en allvarlig risk för konsumenternas hälsa och säkerhet.

13 I RAPEX-underrättelsen om den aktuella gräsklipparen anges emellertid ”annan risknivå” och inte ”allvarlig risk”, som är den risknivå som anges för de övriga produkter som nämns i den veckans förteckning. Den risk som identifieras är risken för skärskador. Det anges härvid att ”[s]kärbladen inte är tillräckligt skyddade”, att ”en person följaktligen kan skära sig i fötter eller händer vid användning eller underhåll” och att ”[p]rodukten inte uppfyller kraven i maskindirektivet och den relevanta harmoniserade standarden EN 60335–2-77”. Därutöver anges att frivilliga åtgärder för tillbakadragande från marknaden har vidtagits.

14 Det ska noteras att enligt artikel 2 i direktiv 2001/95 avses med tillbakadragande varje åtgärd som syftar till att förhindra att en farlig produkt distribueras, exponeras eller bjuds ut till konsumenten, och att detta skiljer sig från återkallande, vilket begrepp avser varje åtgärd som syftar till att en farlig produkt, som tillverkaren eller distributören redan har tillhandahållit eller ställt till konsumenternas förfogande, ska återlämnas.

15 I skrivelse av den 11 juni 2014 underrättade distributören av den aktuella gräsklipparen i Lettland de lettiska myndigheterna om att maskinen hade dragits tillbaka från marknaden. I en skrivelse av den 28 augusti 2014 bekräftade även sökandebolaget att det – för att säkerställa ett borttagande från RAPEX av underrättelsen rörande bolagets produkt som riskerade att skada bolagets rykte – drog tillbaka den aktuella gräsklipparen från den lettiska marknaden. Sökandebolaget angav även att gräsklipparen sedan den 1 september 2013 inte längre tillverkades eller släpptes ut på marknaden inom Europeiska unionen.

16 Med stöd av artikel 11.2 i direktiv 2006/42 underrättade de lettiska myndigheterna den 1 juli 2014 kommissionen om att den aktuella gräsklipparen frivilligt hade dragits tillbaka från marknaden och inte ställdes till förfogande på marknaden. I artikel 11 om skyddsklausulen föreskrivs följande:

”1. Om en medlemsstat konstaterar att en CE-märkt maskin som omfattas av detta direktiv och som åtföljs av en EG-försäkran om överensstämmelse och som används på avsett sätt och under rimligen förutsebara villkor, kan äventyra hälsa och säkerhet för personer …, skall den vidta alla lämpliga åtgärder för att se till att denna maskin dras tillbaka från marknaden, inte släpps ut på marknaden eller tas i drift eller att dess fria rörlighet begränsas.

2. Medlemsstaten skall omedelbart underrätta kommissionen och övriga medlemsstater om varje sådan åtgärd och om skälen för beslutet, och särskilt meddela om den bristande överensstämmelsen beror på

a) att de grundläggande krav [avseende hälsa och säkerhet som är tillämpliga och anges i bilaga I] inte uppfyllts,

…

3. Kommissionen skall utan dröjsmål samråda med de berörda parterna.

Efter detta samråd skall kommissionen bedöma huruvida medlemsstaternas åtgärder är befogade eller inte och underrätta den medlemsstat som tog initiativet, övriga medlemsstater och tillverkaren eller dennes befullmäktigade representant om sitt beslut.

…

5. Om en maskin inte överensstämmer med kraven och är försedd med CE-märkning, skall den behöriga medlemsstaten vidta lämpliga åtgärder mot den som har utfört märkningen och underrätta kommissionen om detta. Kommissionen skall underrätta övriga medlemsstater.

6. Kommissionen skall se till att medlemsstaterna hålls underrättade om hur förfarandet framskrider och om dess resultat.”

17 Underrättelseformuläret från de lettiska myndigheterna anger en bristande överensstämmelse med de grundläggande hälso- och säkerhetskrav som anges i punkterna 1.3.8 och 1.4.1 i bilaga I till direktiv 2006/42, vilka avser skydd och skyddsanordningar med avseende på rörliga delar och vars innehåll återges i punkterna 4 och 7 ovan. Det anges i detta formulär att en kontroll hade genomförts med hänsyn till bestämmelserna i den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2010, och att det i detta avseende upptäckts att avståndet mellan kanten på det rörliga klippaggregatet och gräsklipparens bakre vägg var otillräckligt, vilket inverkade på den aktuella gräsklipparens normala funktion. I formuläret anges även att distributören frivilligt hade dragit tillbaka produkten från marknaden och inte ställde den till förfogande på marknaden samt att tillverkaren hade underrättats genom skrivelse den 12 december 2013. Den kontrollrapport som hade upprättats av Slovenska institutet för kvalitet och metrologi, som nämns i punkt 7 ovan, bifogades formuläret.

18 I enlighet med artikel 11.3 i direktiv 2006/42, och med hänvisning till ett förbud mot utsläppande på marknaden, anmodade kommissionen genom skrivelse den 24 september 2014 sökandebolaget att inkomma med sina synpunkter med anledning av de lettiska myndigheternas underrättelse. Kommissionen gjorde härvid gällande de brister i överensstämmelse med standarden EN 60335–2-77:2010 som påvisats i kontrollrapporten från Slovenska institutet för kvalitet och metrologi. I denna skrivelse föreslog kommissionen ett möte mellan bolaget och kommissionens tjänstemän.

19 Genom skrivelse av den 4 oktober 2014 svarade sökandebolaget kommissionen att den aktuella gräsklipparen hade slutat tillverkas den 1 september 2013 och att den inte längre marknadsfördes, och påpekade särskilt att produkten hade dragits tillbaka från distributörer och återförsäljare i Lettland. Sökandebolaget tillade att det hade uppfattningen att den aktuella gräsklipparen uppfyllde kraven i det maskindirektiv som var tillämpligt vid den tidpunkt då maskinen tillverkades och släpptes ut på marknaden.

20 Mot denna bakgrund antog kommissionen den 10 juni 2015 genomförandebeslut (EU) 2015/902 om en åtgärd som Lettland vidtagit i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG för att förbjuda utsläppande på marknaden av en gräsklippare som tillverkats av GGP Italy SpA (EUT L 147, 2015, s. 22) (nedan kallat det angripna beslutet).

21 I det angripna beslutet hänvisade kommissionen till de lettiska myndigheternas underrättelse och angav att dessa myndigheter hade vidtagit en åtgärd för att förbjuda utsläppandet på marknaden av den aktuella gräsklipparen, att denna gräsklippare var CE-märkt i enlighet med direktiv 2006/42, att ärendeakten utvisade att den likväl inte uppfyllde de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i punkterna 1.3.8 och 1.4.1 i bilaga I till detta direktiv ”eftersom avståndet mellan maskinens bakre vägg och bladspetsens cirkel [var] alltför kort, vilket ut[gjorde] en säkerhetsrisk när maskinen använd[es]”, att tillverkaren meddelat att produkten frivilligt tagits bort från den lettiska marknaden samt att den nationella åtgärd som vidtagits skulle betraktas som motiverad. Det angripna beslutet riktade sig till medlemsstaterna.

22 Med hänvisning till det angripna beslutet utfärdade de svenska myndigheterna i juli 2015 en publikation där det angavs att den aktuella gräsklipparen varken fick säljas eller användas.

Förfarandet och parternas yrkanden

23 Sökandebolaget väckte förevarande talan genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 17 augusti 2015.

24 Genom särskild handling som inkom till tribunalens kansli den 16 oktober 2015 begärde sökandebolaget att tribunalen skulle besluta om uppskov med verkställigheten av det angripna beslutet och vidta varje annan åtgärd som den fann lämplig. Genom beslut av den 10 december 2015, GGP Italy/kommissionen (T-474/15, EU:T:2015:958), avslog tribunalens ordförande denna begäran och meddelade att frågan om rättegångskostnader skulle anstå.

25 Genom handling som inkom till tribunalens kansli den 16 november 2015 ansökte Republiken Lettland om att få intervenera till stöd för kommissionens yrkanden. Ordföranden på tribunalens andra avdelning biföll interventionsansökan genom beslut av den 16 december 2015.

26 På grundval av referentens rapport beslutade tribunalen att inleda den muntliga delen av förfarandet.

27 Parterna utvecklade sin talan och svarade på tribunalens frågor vid förhandlingen den 21 september 2016.

28 Sökandebolaget har yrkat att tribunalen ska

— ogiltigförklara det angripna beslutet,

— vidta alla andra åtgärder som tribunalen finner nödvändiga, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

29 Kommissionen har yrkat att tribunalen ska

— ogilla talan, och

— förplikta sökandebolaget att ersätta rättegångskostnaderna.

30 Republiken Lettland har yrkat att tribunalen ska ogilla talan.

Rättslig bedömning

Upptagande till sakprövning av yrkandet att tribunalen ska ”vidta alla andra åtgärder som den finner nödvändiga”

31 Det följer av artikel 21 i domstolens stadga, vilken enligt artikel 53 i denna stadga är tillämplig på tribunalen, liksom av artikel 76 i tribunalens rättegångsregler, att en ansökan varigenom talan väcks ska innehålla uppgifter om saken i målet, yrkanden samt en kortfattad framställning av de grunder som åberopats. Dessa uppgifter ska vara så klara och precisa att svaranden kan förbereda sitt försvar och tribunalen utöva sin kontroll. Av detta följer att yrkandena i ansökan ska vara klart och tydligt utformade för att undvika att tribunalen dömer utöver vad som har yrkats (ultra petita) och för att förhindra att en anmärkning inte blir prövad (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 december 1962, Meroni/Höga myndigheten, 46/59 och 47/59, EU:C:1962:44, s. 801, dom av den 10 maj 2012, kommissionen/Estland, C-39/10, EU:C:2012:282, punkt 24, och beslut av den 13 april 2011, Planet/kommissionen, T-320/09, EU:T:2011:172, punkt 22).

32 I förevarande mål är det uppenbart att sökandebolagets yrkande att tribunalen ska ”vidta alla andra åtgärder den finner nödvändiga” inte uppfyller de krav som angetts i föregående punkt. Detta yrkande ska följaktligen avvisas.

Prövning i sak

33 Sökandebolaget har åberopat två grunder till stöd för sin talan om ogiltigförklaring. Det har genom sin första grund gjort gällande att artikel 20 i direktiv 2006/42 åsidosattes genom att kommissionen antog det angripna beslutet efter ett förfarande som stred mot bestämmelserna i denna artikel, vilka har till syfte att säkra de berördas rätt till försvar. Sökandebolaget har genom sin andra grund anfört att kommissionen även åsidosatte artiklarna 5.1, 6.1, 7 och 11 i samma direktiv, vilka innehåller de bestämmelser som avser att göra det möjligt för maskintillverkare att styrka att deras produkter överensstämmer med de grundläggande hälso- och säkerhetskraven samt med andra bestämmelser i nämnda direktiv, så att de fritt kan saluföra dessa produkter inom unionen, liksom de bestämmelser som innebär att offentliga myndigheter under vissa förutsättningar kan anta skyddsåtgärder.

Grunden som avser ett åsidosättande av artikel 20 i direktiv 2006/42

34 I artikel 20 i direktiv 2006/42 anges följande:

”I alla beslut enligt detta direktiv om att begränsa utsläppandet på marknaden och/eller idrifttagandet av en maskin som omfattas av detta direktiv skall de exakta grunderna för beslutet anges. Ett sådant beslut skall så snart som möjligt anmälas till berörd part, som samtidigt skall informeras om de rättsmedel som står till buds enligt medlemsstatens gällande lagstiftning samt om de tidsfrister som gäller för dessa.”

35 Sökandebolaget har härvidlag gjort gällande att det inte underrättades om de lettiska myndigheternas beslut om tillbakadragande från marknaden och förbud mot utsläppande på marknaden av den aktuella gräsklipparen, på grundval av vilket kommissionen antog det angripna beslutet. Bolaget har även hävdat att det framgår av den lettiska regeringens interventionsinlaga att något slutgiltigt tvingande beslut inte hade fattats vid tidpunkten för ärendets upptagande vid kommissionen. Detta innebär således att kommissionen fastställde ett beslut som inte existerade, och beslutet är enligt sökandebolaget ogiltigt även av den anledningen. Bestämmelserna i artikel 20 i direktiv 2006/42 iakttogs följaktligen inte till någon del. Sökandebolaget har särskilt anmärkt att rättsmedlen i Lettland varken angavs eller var praktiskt möjliga att använda sig av med hänsyn till det ovanstående. Sökandebolaget har anfört att kommissionen, som framgår av svarsinlagan, med beaktande blott av det formulär som de lettiska myndigheterna skickade, nöjde sig med att rent formellt kontrollera påståendet att myndigheterna hade underrättat distributören i Lettland och tillverkaren om de åtgärder som vidtagits med avseende på den aktuella gräsklipparen. Påståendena i detta formulär är enligt sökandebolaget i själva verket tvetydiga, ja till och med felaktiga eller oförenliga med de förklaringar som den lettiska regeringen har avgett i sin svarsinlaga, i synnerhet vad gäller den åtgärd som vidtogs i förhållande till distributören och underrättelsen om densamma till tillverkaren. Dessa påståenden stämmer dessutom inte överens med det som kommissionen hävdade i det angripna beslutet såvitt avser karaktären av denna åtgärd. I detta beslut hänvisas nämligen endast till ett förbud mot utsläppande på marknaden och inte till ett tillbakadragande från marknaden, något som likväl anges i formuläret.

36 Kommissionen har i första hand gjort gällande att grunden inte rör det angripna beslutet utan den åtgärd som vidtogs av de lettiska myndigheterna. Den anser att talan, i den mån den avser denna grund, ska avvisas. Kommissionen har i andra hand anfört att det vid tillämpningen av artikel 11 i direktiv 2006/42 om utlösande av skyddsmekanismen på initiativ av en medlemsstat, inte ankommer på kommissionen att ur alla aspekter pröva lagenligheten av de nationella åtgärder som vidtagits – något som ankommer på de nationella domstolarna – utan att pröva huruvida dessa åtgärder var motiverade i sak. Kommissionen har härvid hänvisat till domen av den 15 juli 2015 CSF/kommissionen, (T-337/13, EU:T:2015:502, punkt 100). Kommissionen har tillagt att sökandebolaget inte nämnde för kommissionen – när det hade möjlighet att göra så – att det förlegat några problem med de nationella myndigheterna i förfarandehänseende. I det angripna beslutet hänvisas visserligen endast till beslutet om förbud mot utsläppande på marknaden och inte till ett tillbakadragande från densamma, men detta beror enligt kommissionen på att sökandebolaget självt hade vidtagit åtgärder – som det informerade de lettiska myndigheterna om den 28 augusti 2014 – för tillbakadragande från marknaden, och på att det angripna beslutet syftade till att förbjuda att den aktuella maskinen återinfördes på marknaden i någon av unionens medlemsstater.

37 Lettlands regering har å sin sida hävdat att de lettiska myndigheterna agerade i överensstämmelse med det nationella förfarandet och att de i sin skrivelse av den 19 mars 2014, som det hänvisas till i punkt 11 ovan, motiverade sin ståndpunkt och meddelade en restriktiv åtgärd. De lettiska myndigheterna vidtog emellertid inte någon slutgiltig åtgärd, eftersom de i enlighet med tillämpningen av artikel 11 i direktiv 2006/42 avvaktade kommissionens svar på huruvida den godtog myndigheternas ståndpunkt.

38 Tribunalen konstaterar inledningsvis att förevarande grund, i motsats till vad kommissionen i första hand har gjort gällande, avser det angripna beslutet och inte den åtgärd som vidtogs av de lettiska myndigheterna, även om denna grund baseras på sökandebolagets kritik av dessa myndigheters agerande. Grunden har tydligt formulerats som en grund för talan mot det angripna beslutet, och bolaget har inom ramen för denna grund klandrat kommissionen för att ha åsidosatt artikel 20 i direktiv 2006/42 när den fastställde att en nationell åtgärd – som även den hade antagits i strid med denna artikel – var motiverad. Således saknas skäl för att anse att denna grund inte kan tas upp till sakprövning, och i motsats till vad kommissionen har gjort gällande vid förhandlingen kan den inte heller betraktas som verkningslös.

39 I sak erinras om att det redan har slagits fast i domen av den 15 juli 2015, CSF/kommissionen (T-337/13, EU:T:2015:502, punkt 100), som kommissionen har hänvisat till, att det inte ankommer på kommissionen att inom ramen för ett sådant beslut som det angripna beslutet, antaget på grundval av artikel 11.3 i direktiv 2006/42, ur alla aspekter pröva lagenligheten av de nationella åtgärder som leder fram till att den skyddsklausul som föreskrivs i denna artikel aktiveras. I artikel 20 i direktiv 2006/42, vilken enligt sökandebolaget åsidosattes av kommissionen, hänvisas uttryckligen till ”de rättsmedel som står till buds enligt medlemsstatens gällande lagstiftning”. Härav framgår dels att denna artikel avser de nationella åtgärder som vidtagits på grundval av direktivet, dels att kontrollen av dessa åtgärder ankommer på de nationella domstolarna. Denna artikel ger således inte upphov till några skyldigheter för kommissionen.

40 Vid genomförandet av artikel 11.3 i direktiv 2006/42 är kommissionens uppgift i första hand att pröva huruvida de lämpliga åtgärder som har anmälts till den av en medlemsstat var rättsligt och faktiskt befogade att vidta för att undvika att en maskin skulle kunna komma att äventyra, som det uttrycks i punkt 1 i samma artikel, hälsa och säkerhet för personer eller, i förekommande fall husdjur, egendom eller miljön (dom av den 15 juli 2015, CSF/kommissionen, T-337/13, EU:T:2015:502, punkt 101). Det ska understrykas, som svar på ett argument som framfördes av sökandebolaget vid förhandlingen, att den bedömning som tribunalen gjorde i den ovannämnda domen mot bakgrund av att det hade gjorts gällande att de nationella myndigheterna hade åsidosatt principen om likabehandling, är precis lika relevant i förevarande mål, i vilket det har gjorts gällande att de nationella myndigheterna åsidosatte en bestämmelse i ett direktiv. Båda målen rör nämligen frågan huruvida nationella myndigheter har underlåtit att iaktta unionsrättsliga principer eller bestämmelser vars efterlevnad det åligger de nationella domstolarna att kontrollera.

41 Sökandebolaget kan således inte vinna framgång med argumentet att kommissionen åsidosatte artikel 20 i direktiv 2006/42 genom att godkänna en nationell åtgärd som i sin tur hade antagits i strid med denna bestämmelse.

42 Mot bakgrund av de uppgifter som den lettiska regeringen inkommit med under förfarandet har sökandebolaget också framfört argumentet att kommissionen inte heller utan att åsidosatta artikel 20 i direktiv 2006/42 kunde godkänna ett nationellt beslut som inte var tvingande och därför i själva verket inte existerade. Till bemötande av detta argument ska det klargöras att det inte finns något som hindrar att de ”lämpliga åtgärder” som en medlemsstat är skyldig att anta och underrätta kommissionen om enligt skyddsklausulen i artikel 11 i detta direktiv har formen av icke ensidiga åtgärder eller åtgärder som inte är direkt tvingande. Om sådana åtgärder inte omfattades av tillämpningsområdet för denna skyddsklausul skulle dessutom räckvidden av denna klausul begränsas avsevärt. Varken kommissionen eller andra medlemsstater än den som upptäckt en risk med en maskin skulle nämligen informeras om denna risk när tillverkaren av maskinen, dennes befullmäktigade representant eller distributörerna vidtagit frivilliga åtgärder eller rättat sig efter åtgärder som inte var direkt tvingande. En underrättelse till kommissionen, som i förevarande fall, om att distributören till följd av ett ingripande av nationella myndigheter frivilligt har vidtagit åtgärder för att dra tillbaka maskinen i fråga från marknaden och se till att den inte släpps ut på marknaden, utgör sålunda otvivelaktigt en sådan underrättelse om en lämplig åtgärd som kan medföra att kommissionen antar ett beslut med stöd av artikel 11.3 i direktiv 2006/42.

43 Av det anförda följer att talan inte kan vinna bifall på den grund genom vilken sökandebolaget har gjort gällande att kommissionen åsidosatte artikel 20 i direktiv 2006/42.

Grunden som avser åsidosättande av artiklarna 5.1, 6.1, 7 och 11 i direktiv 2006/42

44 Bland de bestämmelser i direktiv 2006/42 som sökandebolaget har åberopat föreskrivs i artikel 5.1 att innan en maskin släpps ut på marknaden eller tas i drift ska tillverkaren eller dennes befullmäktigade representant bland annat säkerställa att den uppfyller de tillämpliga grundläggande hälso- och

säkerhetskrav som anges i bilaga I till detta direktiv, genomföra passande förfaranden för bedömning av överensstämmelse, upprätta en EG-försäkran om överensstämmelse och anbringa en CE-märkning på maskinen. I artikel 6.1 anges att medlemsstaterna inte får förbjuda, begränsa eller hindra att en maskin som uppfyller bestämmelserna i direktivet släpps ut på marknaden eller tas i drift. Artikel 7 föreskriver bland annat att medlemsstaterna ska anse att maskiner med CE-märkning och åtföljda av EG-försäkran om överensstämmelse uppfyller bestämmelserna i direktivet och att en maskin som har tillverkats enligt en harmoniserad standard, vars referens har offentliggjorts av kommissionen i den officiella tidningen, ska förutsättas överensstämma med de grundläggande hälso- och säkerhetskrav som omfattas av en sådan harmoniserad standard. Begreppet harmoniserad standard definieras i artikel 2 som en ”icke bindande teknisk specifikation som antagits av ett standardiseringsorgan, närmare bestämt Europeiska standardiseringsorganisationen (CEN), Europeiska standardiseringsorganisationen inom elområdet (Cenelec) eller Europeiska institutet för telekommunikationsstudier (Etsi), inom ramen för ett mandat från kommissionen enligt de förfaranden som anges i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster”. Slutligen anges i artikel 11 i direktiv 2006/42, vars lydelse till viss del återgetts i punkt 16 ovan, förutsättningarna för att tillämpa skyddsklausulen.

45 Sökandebolaget har i huvudsak anfört att de ovannämnda bestämmelserna åsidosattes genom att kommissionen – efter det att de lettiska myndigheterna dessförinnan gjort samma bedömning – inte godtog att det, försåvitt avsåg utsläppande på marknaden eller idrifttagande före den 1 september 2013, kunde förutsättas att den aktuella gräsklipparen överensstämde med de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i direktiv 2006/42, på grund av att den överensstämde med den harmoniserade standarden EN 60335-2-77:2006.

46 Frågan som rör tillämpningen i tiden av de olika relevanta bestämmelserna är av betydelse för tribunalens prövning av förevarande grund och av de argument som parterna har framfört till stöd för densamma. Det är därför lämpligt att erinra om följande datum:

— Från och med 1993: Tillämpning av det första maskindirektivet och dess senare lydelser vilka kodifierades i direktiv 98/37.

— Den 9 juni 2006: Direktiv 2006/42 offentliggörs i EUT.

— Den 6 november 2007: Första offentliggörandet i EUT av den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006.

— Den 28 mars 2009: Sista offentliggörandet i EUT av den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006.

— Den 29 december 2009: Det datum då direktiv 98/37 upphör att gälla och sista dag för införlivande av direktiv 2006/42.

— Den 8 april 2011: Första offentliggörandet i EUT av den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2010.

— Den 3 september 2012: EG-försäkran om överensstämmelse upprättas för den aktuella gräsklipparen, varvid det refereras till den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006.

— Den 1 september 2013: Datum för upphävande av den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006, fastställt av Cenelec.

47 Vid förhandlingen gjorde kommissionen inledningsvis gällande att sökandebolagets grund var utan verkan. Kommissionen anförde därvid att det angripna beslutet förbjöd ett framtida återinförande på marknaden i hela unionen av den aktuella gräsklipparen, och att det var ostridigt att maskinen inte överensstämde med de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i direktiv 2006/42 i juni 2015 när det angripna beslutet antogs, oberoende av frågan huruvida denna maskin fram till och med den 31 augusti 2013 kunde förutsättas överensstämma med dessa krav på grund av att den överensstämde med den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006.

48 Sökandebolaget har erinrat om att referensen till den standard som ersatte den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006 såvitt avsåg nätanslutna förarledda gräsklippare, det vill säga den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2010, offentliggjordes i EUT den 8 april 2011 utan att kommissionen – i den för ändamålet avpassade kolumnen i tabellen över titlar och hänvisningar till de harmoniserade standarder som offentliggörandet avsåg – uttryckligen angav det datum då den ersatta standarden upphörde att ge presumtion om överensstämmelse. Under dessa förhållanden måste anmärkning 1 i denna kolumn beaktas. Där anges att ”[d]et datum då den ersatta standarden upphör att gälla … i allmänhet [är] det datum då den upphävs av det europeiska standardiseringsorganet” och att ”[a]nvändare av dessa standarder … dock [bör] vara medvetna om att det i vissa undantagsfall kan vara ett annat datum”. Sökandebolaget har härvid konstaterat att det datum då den standardiserade normen EN 60335–2-77:2006 upphävdes var den 1 september 2013, vilket anges i såväl flera skrifter som publicerats av standardiseringsorganet som i själva standarden EN 60335–2-77:2010.

49 Sökandebolaget har även anfört att under perioden 8 april 2011–31 augusti 2013 kunde båda versionerna av den harmoniserade standarden EN 60335-2–77, den från 2006 och den från 2010, medföra en presumtion om att de maskiner som dessa versioner avsåg överensstämde med de grundläggande hälso- och säkerhetskrav som anges i direktiv 2006/42. En sådan överlappningsperiod, vilken dessutom motsvarar den period under vilken de nationella standarder som inte är förenliga med den nya versionen av den harmoniserade standarden fortfarande får tillämpas, är enligt sökandebolaget nödvändig för att maskintillverkarna ska ha tid att anpassa sina produkter och i förekommande fall sina processer och produktionsverktyg till föreskrifterna i den nya versionen av den harmoniserade standarden, och för att de ska ha tid att göra sig av med maskiner som överensstämmer med föreskrifterna i den ersatta standarden. Det vore enligt sökandebolaget orimligt om det den 8 april 2011 – dagen för offentliggörande av den harmoniserade standarden EN 60335-2-77:2010 – över en natt blev förbjudet att tillverka och saluföra maskiner som utformats med beaktande av den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006, och om maskintillverkarna tvingades tillverka och saluföra produkter som överensstämde med en standard som några dagar tidigare inte var offentliggjord såsom harmoniserad standard.

50 Sökandebolaget har vidgått att det datum då en tidigare version av en harmoniserad standard upphör att medföra en presumtion om överensstämmelse i undantagsfall kan fastställas av kommissionen till ett datum före eller efter dagen för upphävande. I sådant fall måste kommissionen emellertid klart ange detta i den för ändamålet avsedda kolumnen i offentliggörandet i EUT av den nya versionen av den harmoniserade standarden, vilket den inte gjorde i förevarande fall.

51 Till stöd för sin argumentation har sökandebolaget bland annat hänvisat till två offentliga skrifter från kommissionen, nämligen Vägledning för tillämpning av maskindirektivet 2006/42/EG – Andra utgåvan juni 2010 (§ 161, som har rubriken ”Den tekniska utvecklingsnivån”) och 2014 års blåbok om genomförandet av EU:s produktbestämmelser (punkt 4.1.2.6, som har rubriken ”Revision av harmoniserade standarder”).

52 I den mån som de svarsargument som kommissionen har anfört utgår från antagandet att det under perioden 29 december 2009–8 april 2011 inte fanns någon harmoniserad standard som kunde medföra en presumtion om nätanslutna förarledda gräsklippares överensstämmelse med de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i direktiv 2006/42, har sökandebolaget framhållit att

tillverkarna av sådana maskiner knappast hade något annat val än att fortsätta hänvisa till den senast offentliggjorda harmoniserade standarden, det vill säga EN 60335–2-77:2006, för att styrka att dessa krav var uppfyllda. Så är särskilt fallet eftersom denna standard hade införlivats i de nationella rättsordningarna, bland annat den italienska rättsordningen som bolaget omfattas av, och införlivade nationella standarder kunde fortsätta att gälla till och med den dag för upphävande som anges i den harmoniserade standard som ersätter den tidigare standarden. Vad gäller tiden efter den 8 april 2011 och fram till denna dag för upphävande visar den fortsatta giltigheten av de nationella standarderna varigenom den harmoniserade standarden EN 60355–2-77:2006 införlivades, att det under denna period fortfarande var möjligt att hänvisa till bestämmelserna i denna standard, även om tillverkarna även kunde hänvisa till den nya harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2010.

53 För det fall tribunalen skulle komma att ta upp denna grund till sakprövning har kommissionen, med stöd av den lettiska regeringen, tillbakavisat sökandebolagets argument. Kommissionen har anfört att direktiv 2006/42 ersatte direktiv 98/37 och att medlemsstaterna, enligt artikel 26 i direktiv 2006/42, var skyldiga att tillämpa dessa bestämmelser från och med den 29 december 2009 som var den dag då direktiv 98/37 upphävdes. Den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006 utarbetades endast i syfte att kunna ligga till grund för en presumtion om överensstämmelse med de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i direktiv 98/37. Den har aldrig kunnat ge upphov till en sådan presumtion med avseende på de grundläggande hälso- och säkerhetskrav som infördes genom direktiv 2006/42. Detta är enligt kommissionen anledningen till att det i de offentliggöranden i den officiella tidningen där den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2010 figurerar, vilka samtliga rör harmoniserade standarder inom ramen för direktiv 2006/42, särskilt i offentliggörandet den 8 april 2011 vari denna norm nämns för första gången, inte finns något omnämnande av den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006 i tabellernas kolumner avseende ersatta standarder. Anmärkning 1, som figurerar i kolumn nummer två som avser det datum då den ersatta standarden upphör att ge presumtion om överensstämmelse – till vilken sökandebolaget har hänvisat till stöd för att det hade rätt att referera till den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006 till och med det datum för upphävande som tillskrivits denna standard – saknar därför relevans i förevarande fall. Rent allmänt är upplysningar om datum för upphävande som härrör från standardiseringsorgan utan betydelse för att avgöra huruvida iakttagandet av en harmoniserad standard kan medföra en presumtion om överensstämmelse med de tillämpliga grundläggande hälso- och säkerhetskraven, så länge som kommissionen inte har hänvisat till dessa datum i de offentliggöranden som avser de harmoniserade standarderna.

54 Kommissionen har förklarat att tillverkarna sålunda, vad gäller nätanslutna förarledda gräsklippare, har berörts av tre olika perioder såvitt avser styrkandet av att deras produkter överensstämmer med de grundläggande hälso- och säkerhetskraven som anges i de på varandra följande relevanta direktiven. Fram till den 28 december 2009, den sista dagen för tillämpning av direktiv 98/37, kunde de hänvisa till den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006 för att deras produkter skulle presumeras överensstämma med de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i detta direktiv. Under perioden 29 december 2009–8 april 2011, då direktiv 2006/42 hade ersatt direktiv 98/37 men det ännu inte hade offentliggjorts någon tillämplig harmoniserad standard inom ramen för direktiv 2006/42 i den officiella tidningen såvitt avsåg nätanslutna förarledda gräsklippare, var tillverkarna skyldiga att styrka att deras maskiner överensstämde med de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i direktiv 2006/42 på något annat sätt än genom att hänvisa till en harmoniserad standard. Detta kunde exempelvis ske genom en hänvisning i den tekniska dokumentationen rörande produkten till andra standarder och tekniska specifikationer, till exempel nationella bestämmelser, till icke harmoniserade europeiska eller internationella standarder, eller till tillverkarens egna tekniska specifikationer. Slutligen kunde det från den 8 april 2011 presumeras att produkterna överensstämde med de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i direktiv 2006/42 genom att hänvisning gjordes till den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2010. I den EG-försäkran om överensstämmelse avseende den aktuella gräsklipparen som upprättades i september 2012, var det således inte möjligt att hänvisa till den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006 för att styrka att det förelåg en presumtion

om överensstämmelse med de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i direktiv 2006/42. På samma sätt kan de exemplar som tillverkades år 2013 i överensstämmelse med denna norm inte anses omfattas av en sådan presumtion.

55 Tribunalen prövar inledningsvis det argument som kommissionen framförde vid förhandlingen, enligt vilket den andra grunden som sökandebolaget har anfört till stöd för sitt yrkande om ogiltigförklaring är utan verkan. Kommissionen har till stöd för detta argument anfört att det angripna beslutet förbjuder att den aktuella gräsklipparen åter släpps ut på marknaden från och med dagen för offentliggörandet av detta beslut i juni 2015, det vill säga efter den tidsperiod som denna grund – som rör delar av åren 2012 och 2013 – avser.

56 Detta argument kan inte godtas.

57 Förevarande grund avser nämligen ett beslut som bekräftade den bedömning som nationella myndigheter hade gjort med avseende på en maskin som släpptes ut på marknaden år 2012, eller före den 1 september år 2013, enligt vilken denna maskin inte uppfyllde de grundläggande hälso- och säkerhetskrav som anges i direktiv 2006/42 av det skälet att maskinen inte överensstämde med den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2010, samtidigt som maskintillverkaren hade gjort gällande en presumtion om överensstämmelse med dessa krav på grundval av maskinens överensstämmelse med standarden EN 60335–2-77:2006. För det fall tribunalen godtar sökandebolagets grund, genom vilken bolaget uttryckligen har ifrågasatt denna bedömning, kan grunden alltså inte betraktas som verkningslös. Parentetiskt kan tilläggas att sökandebolaget har haft och fortfarande har ett berättigat intresse av att få det angripna beslutet prövat, trots att bolaget har bekräftat att den aktuella gräsklipparen frivilligt har dragits tillbaka från marknaden och inte kommer att släppas ut på marknaden. Den av sökandebolaget ifrågasatta bedömningen är nämligen tvivelsutan till skada för bolagets rykte, särskilt med hänsyn till att gräsklipparens varumärke är välkänt och att beslutet redan har föranlett de svenska myndigheterna att meddela att denna maskin inte längre får användas. Sökanden har ett berättigat intresse av att få saken prövad även av den anledningen att en eventuell ogiltigförklaring av det angripna beslutet skulle innebära att det kan förhindras att den rättsstridighet som har gjorts gällande upprepas (se, för ett liknande resonemang och analogt, dom av den 19 september 1985, Hoogovens Groep/kommissionen, 172/83 och 226/83, EU:C:1985:355, punkt 19, och dom av den 28 maj 2013, Abdulrahim/rådet och kommissionen, C-239/12 P, EU:C:2013:331, punkterna 61–83 och där angiven rättspraxis).

58 Vad därefter rör prövningen i sak av förevarande grund ska det inledningsvis erinras om att hänvisningen till en harmoniserad standard endast är en av de möjligheter som står en tillverkare till buds för att visa att en maskin uppfyller de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i det relevanta direktivet. Enligt såväl direktiv 98/37 – artikel 8 och bilagorna V eller VI – som direktiv 2006/42 – artikel 12 och bilagorna VII, VIII, IX och X – kan nämligen förfaranden för bedömning av överensstämmelse tillämpas som inte nödvändigtvis baseras på harmoniserade standarder vars referenser har offentliggjorts.

59 Som framgår av det angripna beslutet och av den skrivelse som nämns i punkt 18 ovan, var emellertid kommissionens slutsats i förevarande fall att de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i direktiv 2006/42 inte var uppfyllda baserad endast på konstaterandet att den aktuella gräsklipparen inte överensstämde med den harmoniserade standarden EN 60335-2-77:2010. Sökandebolaget å sin sida försökte inte heller på något annat sätt än genom att hänvisa till den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006 styrka att den aktuella gräsklipparen överensstämde med de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i direktiv 2006/42, vare sig under förfarandet inför de lettiska myndigheterna eller under förfarandet vid kommissionen. Det ska följaktligen prövas huruvida denna sistnämnda harmoniserade standard – vars krav vare sig kommissionen eller de lettiska myndigheterna har bestritt att den aktuella gräsklipparen uppfyller – kunde ligga till grund för en presumtion om överensstämmelse med de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i

direktiv 2006/42 från och med den 3 september 2012 – den dag då EG-försäkran om överensstämmelse upprättades för den aktuella gräsklipparen – till och med den 31 augusti 2013, som enligt sökandebolaget var den dag då denna gräsklippare slutade tillverkas.

60 Som anges i punkt 44 ovan framgår det av artikel 7 i direktiv 2006/42, och mer specifikt av punkterna 2 och 3 i denna artikel, att det är kommissionens offentliggörande i EUT av referensen till en harmoniserad standard som ger denna standard en rättslig status som innebär att maskintillverkarna eller deras befullmäktigade representanter – såvitt gäller maskiner som de saluför och som överensstämmer med denna standard – kan förlita sig på att det föreligger en presumtion om överensstämmelse med de tillämpliga grundläggande hälso- och säkerhetskrav som anges i detta direktiv och som omfattas av denna offentliggjorda harmoniserade standard. Det kan parentetiskt anmärkas att mekanismen väsentligen var densamma enligt direktiv 98/37, med förbehåll för att det krävdes att den harmoniserade standarden införlivades som nationell standard. I artikel 5.2 första stycket i det direktivet föreskrevs att ”[n]är en nationell standard överförd från en harmoniserad standard, vars referensnummer ha[de] publicerats i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*, omfatta[de] ett eller flera av de grundläggande säkerhetskraven sk[ulle] maskiner eller säkerhetskomponenter som konstruerats och tillverkats i enlighet med denna standard förutsättas uppfylla de relevanta grundläggande kraven”. Såsom generaladvokaten Campos Sánchez-Bordona angav i punkt 54 i sitt förslag till avgörande i målet James Elliott Construction (C-613/14, EU:C:2016:63), vilket nämndes av kommissionen vid förhandlingen, utgör således beslut om offentliggörande av harmoniserade standarder rättsakter som kan bli föremål för talan om ogiltigförklaring (se, för ett liknande resonemang, dom av den 27 oktober 2016, James Elliott Construction, C-613/14, EU:C:2016:821, punkterna 38–43). I beslut av den 25 maj 2004, Schmoldt m.fl./kommissionen (T-264/03, EU:T:2004:157, punkterna 91–94) klargjorde tribunalen att sådana rättsakter har allmän giltighet. Härav följer att offentliggöranden av harmoniserade standarder är att betrakta såsom av unionens institutioner antagna rättsakter med allmän giltighet.

61 Det kan konstateras att artikel 7 i direktiv 2006/42 utan förbehåll åsyftar harmoniserade standarder vars referenser har offentliggjorts i den offentliga tidningen. Denna artikels räckvidd och innehåll begränsas därvid inte till att omfatta enbart harmoniserade standarder vars referenser har offentliggjorts inom ramen för detta direktiv. Denna bestämmelse innebär sålunda att det inte kan anses att de offentliggöranden av referenser till harmoniserade standarder som gjordes inom ramen för direktiv 98/37, underförstått upphävdes samtidigt som detta direktiv upphävdes. Härav följer att harmoniserade standarder, vars referenser har offentliggjorts inom ramen för direktiv 98/37, omfattas av tillämpningsområdet för artikel 7 i direktiv 2006/42 under förutsättning att det beslut som ger dessa standarder en rättslig status som medför en presumtion om överensstämmelse med de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i det direktiv som var tillämpligt vid tidpunkten för utsläppandet på marknaden eller idrifttagandet av maskinen i fråga – det vill säga offentliggörandet i EUT av deras referens – inte uttryckligen har upphävts. Denna tolkning har stöd i artikel 25 andra stycket i direktiv 2006/42, där det anges att ”[h]änvisningar till det upphävda direktivet [98/37] skall anses som hänvisningar till detta direktiv och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga XII”. Dessa bestämmelser syftar allmänt sett till att förhindra att rättsakter eller rättsliga bestämmelser vars genomförande ursprungligen var knutet till bestämmelserna i direktiv 98/37 berövas sin giltighet blott av det skälet att direktiv 98/37 har upphävts och ersatts av direktiv 2006/42, och till att undvika en situation av rättsligt vakuum (se, för ett liknande resonemang och analogt, dom av den 16 oktober 2003, Irland/kommissionen, C-339/00, EU:C:2003:545, punkterna 35–39). I förevarande fall framgår det av tabellen i bilaga XII till direktiv 2006/42 att en jämförelse ska göras mellan artikel 5.2 första stycket i direktiv 98/37 och artikel 7.2 och 7.3 i direktiv 2006/42, vilka direktiv i tur och ordning har legat till grund för offentliggörandena i offentliga tidningen av referenserna till de harmoniserade standarderna.

62 Frågan i förevarande fall är således huruvida offentliggörandet av referensen till den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006, som ursprungligen gjordes av kommissionen inom ramen för direktiv 98/37 (första offentliggörandet den 6 november 2007, EUT C 254, 2007, s. 52, och sista

offentliggörandet den 28 mars 2009, EUT C 74, 2009, s. 55) – vilket offentliggörande enligt bestämmelserna i artikel 7 i direktiv 2006/42 ägde giltighet fram till tidpunkten för dess upphävande såsom förklarats ovan – uttryckligen hade upphävts före eller under den nu tvistiga tidsperioden från den 3 september 2012 (dagen för EG-försäkran om överensstämmelse för den aktuella gräsklipparen) till den 31 augusti 2013 (den dag då den aktuella gräsklipparen enligt sökandebolaget slutade tillverkas). Det kan erinras om att det är ostridigt mellan parterna att detta offentliggörande under alla förhållanden inte kunde ligga till grund för en presumtion om överensstämmelse med de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i direktiv 2006/42 såvitt avser maskiner som släpptes ut på marknaden eller togs i drift från och med den 1 september 2013. Sökandebolaget har härvidlag hänvisat till datumet för upphävande av denna version av den harmoniserade standarden, vilket fastställts i den efterföljande versionen EN 60335–2-77:2010.

63 Om en rättsakt med allmän giltighet inte indirekt har upphävts på grund av att den är oförenlig med en senare överordnad bestämmelse, och om det inte i samband med rättsaktens offentliggörande meddelades att den skulle ha begränsad verkan i tiden, är det endast genom ett nytt beslut av den behöriga myndigheten, som även det har offentliggjorts, som en sådan rättsakt kan upphävas. Tribunalen erinrar om att rättssäkerhetsprincipen, som är en allmän unionsrättslig princip, kräver att unionens lagar och regleringar ska vara klara och exakta, och i synnerhet att den enskilde ska kunna förutse hur de kan komma att tillämpas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 9 juli 1981, Gondrand och Garancini, 169/80, EU:C:1981:171, punkt 17, och dom av den 22 februari 1984, Kloppenburg, 70/83, EU:C:1984:71, punkt 11). Såsom fastställts i dom av den 21 oktober 1997, Deutsche Bahn/kommissionen (T-229/94, EU:T:1997:155, punkt 113), syftar rättssäkerhetsprincipen mer specifikt till att säkerställa förutsebarheten rörande de situationer och rättsliga relationer som omfattas av unionsrätten. För detta ändamål är det väsentligt att institutionerna respekterar att de rättsakter som de har antagit, vilka påverkar rättssubjektens rättsliga och faktiska ställning, endast kan ändras i enlighet med gällande bestämmelser om behörighet och förfarande.

64 I förevarande fall innehåller de på varandra följande offentliggörandena i den officiella tidningen av referenserna till den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006 inte någon uppgift om datum då dessa offentliggöranden upphör att ha rättsverkan, trots att offentliggörandena gjordes efter det att direktiv 2006/42 hade antagits. Dessutom finns det inte i något av de offentliggöranden av referenser till harmoniserade standarder som sedan gjordes inom ramen för detta nya direktiv, eller i något annat av kommissionen offentliggjort dokument, några uppgifter som rör upphävande av offentliggörandet av den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006, mer än vad som framgår av anmärkning 1 i den kolumn som har rubriken ”Datum då den ersatta standarden upphör att ge förutsättelse om överensstämmelse” och som ingår i tabellerna i de offentliggöranden som innehåller referenser till den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2010. Tribunalen erinrar om att det i denna anmärkning anges att ”[d]et datum då den ersatta standarden upphör att gälla … i allmänhet [är] det datum då den upphävs av det europeiska standardiseringsorganet” och att ”[a]nvändare av dessa standarder … dock [bör] vara medvetna om att det i vissa undantagsfall kan vara ett annat datum”. Såsom angetts ovan i punkt 10 fastställde europeiska standardiseringsorganisationen Cenelec – i den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2010 – den 1 september 2013 som datum för upphävande av den ersatta harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006, och följaktligen upphävdes offentliggörandet av referensen till denna standard detta datum. Under dessa omständigheter, och i motsats till vad kommissionen och den lettiska regeringen har gjort gällande, kunde den aktuella gräsklipparens överensstämmelse med den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006 ligga till grund för en presumtion om denna maskins överensstämmelse med de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i direktiv 2006/42 såvitt avsåg dess utsläppande på marknaden och idrifttagande fram till och med den 31 augusti 2013.

65 Det kan dessutom påpekas att kommissionens ståndpunkt strider mot systematiken i det system som inrättats genom de två på varandra följande direktiven 98/37 och 2006/42, vilket syftar till att inom hela unionen etablera en effektiv mekanism i vilken standardiseringsorgan med mandat från kommissionen deltar, och som gör det möjligt för maskintillverkare och deras befullmäktigade

representanter att iaktta de grundläggande hälso- och säkerhetskraven vad gäller de maskiner som de saluför, inom en ram som ger dem en viss trygghet och förenklar ett utsläppande på marknaden i alla medlemsstater, och som även skänker allmänheten betydande garantier. Att en maskin överensstämmer med en harmoniserad standard som har antagits av dessa organ och vars referens har offentliggjorts i den officiella tidningen är förvisso inte det enda sätt på vilket en tillverkare eller dennes befullmäktigade representant kan styrka att dessa krav är uppfyllda. En sådan överensstämmelse innebär emellertid att de inom ramen för ett fastlagt förfarande kan förlita sig på att den aktuella produkten presumeras överensstämma med de grundläggande krav som omfattas av denna harmoniserade standard. I detta avseende återfinns såväl i artikel 5 i direktiv 98/37 som i artikel 7 i direktiv 2006/42 bestämmelser som ger mekanismen för överensstämmelse med offentliggjorda harmoniserade standarder en väsentlig funktion. Denna funktion förstärks även i den sistnämnda artikeln genom att möjligheten att hänvisa till dessa harmoniserade standarder, i syfte att dra fördel av den ovannämnda presumtionen, inte längre är beroende av nationella standarder som ”införlivar” dessa harmoniserade standarder.

66 Kommissionens ståndpunkt att de harmoniserade standarder som ursprungligen antogs inom ramen för direktiv 98/37 inte kan ligga till grund för en presumtion om överensstämmelse med de grundläggande hälso-och säkerhetskraven i direktiv 2006/42, innebär att det antal harmoniserade standarder som kunde användas under det tidiga skedet av det sistnämnda direktivets tillämpning var avsevärt begränsat. Denna ståndpunkt medför således att effektiviteten i systemet undergrävs. Det kan härvidlag noteras att det sista offentliggörandet i officiella tidningen av ”titlar på och hänvisningar till harmoniserade standarder inom ramen för [direktiv 98/37]”, i mars 2009, omfattar 57 sidor (EUT C 74, 2009, s. 4), medan det första motsvarande offentliggörandet inom ramen för direktiv 2006/42 endast omfattar 26 sidor (EUT C 214, 2009, s. 1) samt att det andra motsvarande offentliggörandet, som gjordes omedelbart före den 29 december 2009 – den första dagen för tillämpningen av de bestämmelser genom vilka detta direktiv införlivats – fortfarande inte omfattar mer än 37 sidor (EUT C 309, 2009, s. 29). Med tanke på att det i snitt förtecknas ett tiotal harmoniserade standarder på en sida i dessa offentliggöranden skulle kommissionens synsätt medföra att tillverkarna – vid tidpunkten för det faktiska genomförandet av direktiv 2006/42 i slutet av december 2009 – för att visa att det förelåg en presumtion om att deras produkter överensstämde med de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i det nya direktivet kunde använda sig av ungefär 200 färre harmoniserade standarder än vad som var fallet i slutet av tillämpningsperioden för direktiv 98/37. Detta skulle vara oförenligt med den viktiga funktion som mekanismen för överensstämmelse med harmoniserade standarder har enligt dessa två direktiv. Det ska noteras att det är först i offentliggörandet i april 2011 (EUT C 110, 2011, s. 1) som det återfinns ett jämförbart antal harmoniserade standarder beträffande vilka referenser har offentliggjorts inom ramen för båda direktiven.

67 Den menliga inverkan på systematiken i det system som inrättats genom de två på varandra följande direktiven 98/37 och 2006/42 åskådliggörs på ett tydligt sätt i kommissionens ståndpunkt som det redogörs för i punkt 54 ovan och som avser förekomsten av tre olika perioder, innebärande att en maskin som under många år har omfattats av en offentliggjord harmoniserad standard står ”utan harmoniserad standard” under en icke försumbar tidsperiod (ungefär femton månader såvitt gäller nätanslutna förarledda gräsklippare) innan den återigen kan omfattas av en ny offentliggjord harmoniserad standard. Visserligen leder kommissionens tolkning inte till att det skapas något rättsligt vakuum, eftersom det är möjligt för tillverkarna och deras befullmäktigade representanter att på andra sätt än med användning av harmoniserade standarder, vars referenser har offentliggjorts, styrka att de maskiner de önskar saluföra uppfyller de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i det relevanta direktivet. Likväl måste det konstateras att dessa andra sätt är mindre lättillgängliga. Åtminstone såvitt gäller en avgränsad period kan det således slås fast att den ståndpunkt som kommissionen förfäktar inte bidrar till att underlätta den fria rörligheten för varor på den inre marknaden och samtidigt säkrar ett högt skydd för användarnas hälsa och säkerhet, såsom krävs enligt den rättsliga grunden för direktivet, det vill säga artikel 114 FEUF.

68 Som kommissionen framhöll vid förhandlingen är det riktigt att de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i direktiv 2006/42 i olika avseenden är mer långtgående än de krav som föreskrevs i direktiv 98/37. Emellertid var det i förekommande fall en uppgift för kommissionen att – såvitt avsåg vissa typer av maskiner eller annan utrustning som omfattades av det nya direktivet – verka för ett skyndsamt antagande av en ny harmoniserad standard som svarade mot dessa nya krav och vid behov, i särskilda fall, ange att en harmoniserad standard som offentliggjorts inom ramen för direktiv 98/37 inte kunde ligga till grund för en presumtion om överensstämmelse med dessa nya krav. I artikel 10 i direktiv 2006/42 föreskrivs för övrigt ett ”förfarande för att invända mot en harmoniserad standard”. Detta förfarande kan initieras av en medlemsstat eller av kommissionen och kan bland annat utmynna i ett bibehållande av begränsningar eller ett återkallande av de referenser till den aktuella harmoniserade standarden som anges i den officiella tidningen. I sådana fall skulle kommissionen emellertid, för det fall den harmoniserade standarden faktiskt hade ersatts, ha angett ett annat datum än datumet för upphävande i kolumnen med rubriken ”Datum då den ersatta standarden upphör att ge förutsättelse om överensstämmelse” som återfinns i tabellerna över offentliggörande av titlar på och hänvisningar till harmoniserade standarder inom ramen för direktiv 2006/42. För det fall denna standard ännu inte hade ersatts, skulle kommissionen på något annat lämpligt sätt, i EUT, ha förklarat offentliggörandet av referenserna till den harmoniserade standarden i fråga upphävt. Avsaknaden av särskild angivelse i tabellerna över offentliggörande av titlar på och hänvisningar till harmoniserade standarder inom ramen för direktiv 2006/42 eller i någon annan form visar, såsom påpekats i punkt 64 ovan, e contrario, enligt vad som framgår av anmärkning 1 i kolumnen med rubriken ”Datum då den ersatta standarden upphör att ge förutsättelse om överensstämmelse”, att detta datum motsvarar det datum för upphävande som fastställs av standardiseringsorganet. Det kan dessutom noteras att ändringarna i maskindirektivet, vars första version utgjordes av rådets direktiv 89/392/EEG av den 14 juni 1989 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om maskiner (EGT L 183, 1989, s. 9; svensk specialutgåva, område 13, volym 19, s. 23), även när dessa ändringar har medfört att tidigare versioner upphävts eller att väsentliga tillägg gjorts, inte har inneburit ett generellt upphävande av de offentliggöranden av harmoniserade standarder som gjorts inom ramen för de tidigare versionerna (se, till exempel, EGT C 252, 2000, s. 5).

69 Det ska slutligen påpekas att den omständigheten att det föreligger överensstämmelse med en harmoniserad standard, vars referens har offentliggjorts inom ramen för direktiv 98/37 under tillämpningsperioden för tillämpning direktiv 2006/42 och före det datum då denna standard upphör att medföra en presumtion om överensstämmelse med de grundläggande hälso- och säkerhetskraven, inte innebär något annat än just en presumtion om överensstämmelse med dessa krav. Om en medlemsstat, och senare kommissionen, hade ansett att en maskin som överensstämde med en sådan harmoniserad standard likväl inte uppfyllde de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i direktiv 2006/42, skulle de inte ha varit förhindrade att tillämpa skyddsklausulen i artikel 11 i detta direktiv. Det hade emellertid i ett sådant fall ankommit på dem att styrka att dessa grundläggande krav inte var uppfyllda.

70 Det följer av det ovanstående att det är med rätta som sökandebolaget har gjort gällande att den aktuella gräsklipparen kunde presumeras överensstämma med de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i direktiv 2006/42, från och med den 3 september 2012 – den dag då maskinens EG-försäkran om överensstämmelse upprättades – till och med den 31 augusti 2013 – den dag då maskinen enligt uppgift slutade tillverkas. Den harmoniserade standarden EN 60335–2-77:2006, som den aktuella gräsklipparen ostridigt överensstämde med, kunde alltså ligga till grund för en giltig presumtion om denna gräsklippares överensstämmelse med de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i detta direktiv försåvitt den släpptes ut på marknaden eller togs i drift mellan dessa datum. Eftersom kommissionen inte hade offentliggjort någon uppgift med annat innehåll i den officiella tidningen var denna standard nämligen fortsatt giltig inom ramen för direktiv 2006/42 – även om dess referens hade offentliggjorts inom ramen för direktiv 98/37 – fram till den 1 september 2013 då standardiseringsorganet upphävde denna standard och antog den harmoniserade standard som ersatte den.

71 Genom att inte godta sökandebolagets ståndpunkt härvidlag gjorde sig kommissionen således skyldig till felaktig rättstillämpning. Såsom angetts i punkt 59 ovan var det angripna beslutet inte heller grundat på en konkret bedömning som utvisade att de grundläggande hälso- och säkerhetskraven i direktiv 2006/42 inte var uppfyllda, utan endast på den aktuella gräsklipparens bristande överensstämmelse med den harmoniserade standarden EN 50335–2-77:2010. Eftersom gräsklipparens överensstämmelse med den harmoniserade standarden EN 60335-2-77:2006 fortfarande, under den aktuella perioden, innebar att den skulle presumeras överensstämma med nämnda krav ska talan bifallas såvitt avser sökandebolagets andra grund och det angripna beslutet ogiltigförklaras.

Rättegångskostnader

72 Enligt artikel 134.1 i rättegångsreglerna ska tappande rättegångsdeltagare förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Sökandebolaget har yrkat att kommissionen ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Kommissionen har tappat målet och ska därför ersätta rättegångskostnaderna, inbegripet kostnaderna i det interimistiska förfarandet.

73 Enligt artikel 138.1 i rättegångsreglerna ska de medlemsstater som har intervenerat bära sina rättegångskostnader. Republiken Lettland ska således bära sina rättegångskostnader.

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (andra avdelningen)

följande:

1) Kommissionens genomförandebeslut (EU) 2015/902 av den 10 juni 2015 om en åtgärd som Lettland vidtagit i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG för att förbjuda utsläppande på marknaden av en gräsklippare som tillverkats av GGP Italy SpA ogiltigförklaras.

2) Talan ogillas i övrigt.

3) Europeiska kommissionen ska bära sina rättegångskostnader och ersätta de rättegångskostnader som uppkommit för Global Garden Products Italy SpA (GGP Italy), i detta förfarande och i det interimistiska förfarandet.

4) Republiken Lettland ska bära sina rättegångskostnader.

Gervasoni Madise Csehi

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 26 januari 2017.

Underskrifter